

ρεῖται ἡ περίστασις, καθ' ἣν ἡ φρόνησις ὑποκρύπτει τὴν ἀλήθειαν με σκοπὸν ἀγαθοποιόν.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος κολακευόμενος δύναται ἐνίοτε νὰ ἀπατηθῇ ἄνευ βλάβης τῶν ἄλλων, αὐτὸς ὅμως δὲν ἀπατᾶται ἄνευ βλάβης ἑαυτοῦ. Μία ἀπάτη συνεπισύρει ἄλλην, καὶ ἐκείνη ἄλλην, εἰς τρόπον ὥστε συγκροτεῖται σειρά ἀπατῶν, ἐν ἧ καὶ ἂν ἡ πρώτη μένῃ ἀδιάφορος, ἡ δευτέρα ὅμως, ἡ τρίτη, μία ἐξ αὐτῶν τέλος πάντων θέλει φέρει βλάβην. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἐθανάτωσε τὸν Κλεῖτον, καὶ συλλογιζόμενος τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην πράξιν τῆς παραλόγου αὐτοῦ ὁρμῆς, ἔκλαιεν ἀπαρηγορήτως, εἰσερχεται νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν ὁ Ἀνάξαρχος, καὶ ἀντὶ νὰ συλλυπηθῇ, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰ δάκρυα αὐτοῦ παραμυθίαν συμβουλευτικὴν, φωνάζει ἀπατηλῶς καὶ κολακευτικῶς: *Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς δὲν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει· ὁ δ' ἔρριπται κλαίων, ὥσπερ ἀνδράποδος, ἀνθρώπων νόμος καὶ ψόγος δεδοικώς, οἷς αὐτὸν προσήκει νόμος εἶναι, καὶ ὅρον τῶν δικαίων, ἐπεὶ περ ἄρχειν καὶ κρατεῖν νεύει κηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κοινῆς δόξης κεκρατημένον!* Ἐπιεν ὁ βασιλεὺς τὴν φαρμακερὰν ταύτην ἀπάτην, ἔπαυσε τὴν λύπην· ἔγεινεν ὅμως ἐκ ταύτης καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπανθρωπότερος, καὶ εἰς ἑαυτὸν δυστυχέστερος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ἀρετῆς.

Ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ νὰ κανονίζωμεν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τὰς πράξεις ἡμῶν, καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ὑποτάττωμεν τὰς ὀρέξεις ἡμῶν καὶ τὰ πάθη. Τὰ πάθη ἐν γένει εἶναι φυσικαὶ κινήσεις τῆς αἰσθητικότητος· ὥστε ἡ ἀρετὴ δὲν ζητεῖ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν παθῶν, πρᾶγμα ἀδύνατον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ τὴν ὀρθὴν κυβέρνησιν καὶ μετὰ λόγου ἐκπλήρωσιν αὐτῶν (1). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὀρίζων τὴν ἀρετὴν, λέγει, ὅτι εἶναι *μεσότης*, ἡ γούν ἀποφυγὴ τῶν ἄκρων ἐναντίων, ἅπερ εἶναι κακίαι. Θεωρουμένη δὲ ἡ ἀρετὴ κατὰ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, εἶναι ἀκρότης (2)· διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τελειότερον καὶ ὑψηλότερον τούτου βαθμόν, τοῦ διάγειν, λέγω, κατὰ τὸν ὀρθὸν λό-

(1) Ἐπειδὴ ἃ τοῦ ἥθεος ἀρετὰ περὶ πάθεα, τῶν δὲ παθῶν ἄδονα καὶ λύπα, ὑπέρτατα, φανερόν ἐστι οὐκ ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὰ πάθεα τὰς ψυχᾶς, ἄδοναν καὶ λύπαν, ἃ ἀρετὰ πέπτωκεν, ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτα συναρμύζεσθαι. (Ἀνθολογ. Στοβ. περὶ ἀρετῆς 21.)

(2) Διὸ κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν καὶ τὸν λόγον τὸν τί ἂν εἶναι λέγοντα, μεσότης ἐστὶν ἡ ἀρετή· κατὰ δὲ τὸ ἀριστον καὶ τὸ εὖ, ἀκρότης. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. βιβ. 6', κεφ. στ'.)